

Załącznik nr 3b Polityki ochrony dzieci w Stowarzyszeniu „Cała Naprzód”

NA CO ZWRACAĆ UWAGĘ? Praca z dziećmi w Stowarzyszeniu „Cała Naprzód”

CZYNNIKI RYZYKA KRZYWDZENIA DZIECI.

Opracowanie na podstawie artykułu: Agnieszka Izdebska, Karolina Lewandowska, Fundacja Dzieci Niczyje *Czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci* (Dziecko Krzywdzone, nr 2, 2012)

Źródło internetowe: <https://dzieckokrzywdzone.fdds.pl/index.php/DK/article/view/512/379>

A. Czynniki związane z dzieckiem:

- Wiek poniżej 4. roku życia (pełna zależność dziecka od opiekuna).
- Niepełnosprawność, choroba przewlekła lub trudności w uczeniu się.
- Cechy temperamentu - np. nadpobudliwość, trudności w zasypianiu lub częsty, trudny do ukojenia płacz.
- Wcześnieństwo lub niska waga urodzeniowa - wydłużony okres hospitalizacji i trudności w pierwszych tygodniach życia.

B. Czynniki związane z rodziną dziecka:

- Samotne rodzicielstwo - brak partnera do pomocy przy opiece nad dzieckiem i dzielenia obowiązków.
- Rodziny zastępcze, inne dzieci z rodziny w placówkach opiekuńczo-wychowawczych, niespokrewnieni dorośli (konkubinat).
- Doświadczenie przemocy w dzieciństwie - powielanie wyniesionych z domu dysfunkcyjnych wzorców zachowań.
- Przemoc w rodzinie - konflikt między partnerami lub obecność innych agresywnych członków rodziny.
- Uzależnienia - choroba alkoholowa, narkomania czy uzależnienie od leków, które zaburzają krytycyzm i kontrolę nad emocjami.
- Zaburzenia i choroby psychiczne np. nieleczona depresja poporodowa, psychozy, które utrudniają budowanie więzi.
- Młody wiek i niedojrzałość emocjonalna - brak odpowiednich kompetencji rodzicielskich, zwłaszcza w połączeniu z brakiem wsparcia.

C. Czynniki środowiskowe:

- Izolacja społeczna - brak wsparcia ze strony dalszej rodziny czy przyjaciół w trudnych momentach.
- Trudna sytuacja materialna i bezrobocie - permanentny stres i brak środków do życia.
- Przemoc, patologia w środowisku - wyższa tolerancja na przemoc.

SYMPTOMY KRZYWDZENIA DZIECI - NA CO ZWRACAĆ UWAGĘ?

Opracowanie na podstawie publikacji Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę *Czym jest krzywdzenie dziecka i jak je rozpoznać. Informacje dla osób wykonujących zawód medyczny*

Źródło internetowe: <https://standardy.fdds.pl/upload/pages/czym-jest-krzywdzenie-dziecka-i-jak-je-rozpoznać-informacje-dla-osob-wykonujacych-zawod-medyczny-19-1-file-16929558631615638694793063132.pdf>

Obserwując dziecko i analizując symptomy pamiętaj o ocenie kontekstowej: zwróć uwagę nie tylko na symptomy fizyczne, ale także zachowanie dziecka i rodzica/opiekuna, sytuację dziecka (wiek, kondycja, sytuacja rodzinna, bytowa), a także wcześniejsze rozpoznania (jeśli masz do nich dostęp).

Najczęściej obserwowane oznaki fizyczne możliwego krzywdzenia dziecka:

- Widoczne obrażenia ciała, których pochodzenie trudno wyjaśnić i/lub które występują w miejscach przykrytych ubraniem i/lub u dziecka, które nie porusza się samodzielnie.
- Rany, otarcia, blizny, sińce, stłuczenia w miejscach nietypowych dla przypadkowych urazów: plecy, pośladki, ramiona, uda, brzuch, krocze i stopy, okolica oczodołów (bez urazu czoła), policzki, usta, skroń, szyja, uszy.
- Urazy na więcej niż jednej płaszczyźnie kończyny, głowy, tułowia.
- Ślady mają charakterystyczny kształt odcisku dłoni, palców, przedmiotów, szczypania, drapania, gryzienia, duszenia.
- Siniaki okularowe, sińce liczne, często symetryczne, w różnej fazie gojenia.
- Urazy głowy u dzieci poniżej 3 r.ż.
- Okrągłe punktowe poparzenia, oparzenia na plecach i pośladkach u małych dzieci, na grzbietowej powierzchni dłoni, rękawiczkowe/skarpetkowe.
- Złamania u dzieci poniżej 3 r.ż., złamania kości kończyny górnej u dziecka niechodzącego, złamania spiralne, złamania dystalne, złamania żeber, złamania bez urazu lub po urazie nieadekwatnym np. upadek z kanapy.
- Obrażenia w obrębie jamy ustnej: zasinienia śluzówek warg górnych i dziąseł z rozdarciami wędzidełka.
- Stłuczenia i skaleczenia warg, jamy ustnej i języka w wyniku prób karmienia na siłę, wpychania smoczka etc., urazy kącików ust, krwioplucie i krwawe wymioty, bezpośrednie urazy podniebienia miękkiego, tylnej ściany gardła, złamania zębów, uszkodzenia dziąseł, złamanie żuchwy.
- Urazy nosa, złamania, krwiaki (zropiałe) przegrody nosa.
- Wielokrotne „przypadkowe” zatrucia, niewyjaśnione nieżyty żołądkowo-jelitowe.
- Odmrożenia, hipotermia.
- Słaby przyrost masy ciała, niedożywienie.

Symptomy wynikające z zaniedbania:

- Dziecko jest brudne, często nieprzyjemnie pachnie, nie jest prawidłowo pielęgnowane (np. pozostawiane przez długi czas w zabrudzonych pieluchach).
- Dziecko nie otrzymuje odpowiedniej opieki medycznej (np. nie jest szczepione, nie ma okularów, nie otrzymuje zaleconych leków).
- Dziecko lub nastolatek jest ubrany niewłaściwie do pogody.
- Dziecko ma pogorszenie wyników w nauce, jest często nieobecne w szkole czy przedszkolu.
- Dziecko nie otrzymuje regularnych posiłków, jest głodne, kradnie jedzenie kolegom.
- Dziecko przebywa w otoczeniu nieprzystosowanym do jego etapu rozwojowego, co zagraża jego bezpieczeństwu.
- Dziecko pozostaje w domu bez opieki osoby dorosłej.

Na jakie zachowania ze strony dziecka warto zwrócić uwagę:

- Wyraźna zmiana w zachowaniu dziecka - wycofanie, zubożenie, lub nadmierne pobudzenie, trudność w regulacji emocji, którą trudno wyjaśnić stanem zdrowia czy okolicznościami.
- Dziecko zachowuje się w sposób nieadekwatny do wieku, jest zbyt infantylne lub nadmiernie dojrzałe.
- Wyraźnie inne zachowanie w obecności rodzica/opiekuna, niż w obecności innych osób.
- Dziecko boi się rodzica/opiekuna.
- Długotrwały, silny, niemożliwy do ukojenia płacz.
- Opóźnienie w rozwoju fizycznym lub emocjonalnym.
- Strach przed określonymi osobami, sytuacjami, miejscami i nasilony niepokój.
- Problemy ze snem, koszmary, lęk przed zasypianiem.
- Moczenie, moczenie nocne, zanieczyszczanie kałem.
- Zaburzenia jedzenia, odmowa jedzenia lub nadmierne objadanie się, wymioty.
- Powtarzające się lub przymusowe zachowania seksualne.

- Dziwne lub nieadekwatne do wieku zainteresowanie seksem (np. dziecko jest nadmiernie rozbudzone, dużo mówi o seksie, używa zbyt dorosłego lub wulgarnego słownictwa, wykazuje znajomość szczegółów związanych z aktywnością seksualną).
- Przejawy zachowań seksualnych u dzieci przed okresem dojrzewania, np. zachowania odtwórcze, w tym kontakt ustno-genitalny z innym dzieckiem lub lalką, dotykanie lub prośbienie o dotykanie okolic narządów płciowych, wkładanie lub próba włożenia przedmiotu, palca lub penisa do pochwy lub odbytu innego dziecka.
- Niechęć do przebierania się w towarzystwie innych.
- Samookaleczanie się, nadużywanie substancji psychoaktywnych.

Na jakie zachowania ze strony rodzica/opiekuna warto zwrócić uwagę:

- Nie potrafi wyjaśnić mechanizmu urazu, podaje informacje nieadekwatne, niespójne lub sprzeczne.
- Zmienia wyjaśnienia co do okoliczności powstania urazu.
- Przypisuje odpowiedzialność za powstanie urazu osobie trzeciej.
- Wykazuje brak (lub nadmierne) zainteresowanie urazem/stanem dziecka.
- Nie reaguje na płacz, ból dziecka, nie okazuje emocji podczas opowiadania o dziecku.
- Jest emocjonalnie niedostępny, nie reaguje na obecność dziecka, a w szczególności niemowlęcia.
- Ma negatywne lub wrogie nastawienie do dziecka, odrzuca je lub robi z niego kozła ofiarnego.
- Ma niewłaściwe rozwojowo oczekiwania lub interakcje z dzieckiem.
- Stosuje groźby, surową dyscyplinę, w tym kary fizyczne.
- Wykorzystuje dziecko do zaspokajania potrzeb osoby dorosłej (np. poprzez angażowanie w spory między opiekunami, czy stawianie w roli opiekuna i powiernika osoby dorosłej).
- Nie zapewnia odpowiedniej socjalizacji dziecka (np. angażuje dziecko w działania niezgodne z prawem, nie dostarcza odpowiedniej stymulacji lub edukacji).
- Przejawia nadopiekuńczość wobec dziecka, izoluje je od rówieśników.
- Przekracza dopuszczalne granice w kontakcie fizycznym, np. podczas zabawy z dzieckiem.
- Jest bezradny życiowo, niezaradny, lub w stanie zdrowia uniemożliwiającym zadbanie o potrzeby dziecka.
- Nadużywa alkoholu i środków psychoaktywnych.
- Stosuje przemoc wobec innych członków rodziny.

Najczęściej obserwowane symptomy i objawy związane z wykorzystywaniem seksualnym:

- Uporczywe i/lub nawracające objawy (np. krwawienie, nieprawidłowa wydzielina, ból, dyskomfort) ze strony odbytu/narządów płciowych bez wyjaśnienia medycznego.
- Ślady obecności ciała obcego w pochwie lub odbycie. Objawem wskazującym na ciało obce w pochwie może być obfita wydzielina.
- Infekcja chorobami przenoszonymi drogą płciową u dziecka poniżej 15 r.ż.
- Infekcja chorobami przenoszonymi drogą płciową u dziecka i młodzieży powyżej 15 r.ż. bez wyraźnego wskazania na dobrowolną aktywność seksualną z rówieśnikiem.
- Infekcja wirusem HPV, brodawki wirusowe narządów płciowych u dziecka poniżej 15 r.ż. o ile wykluczono transmisję okołoporodową, nie seksualną transmisję od osoby mieszkającej w tym samym gospodarstwie domowym, a w przypadku dziecka i młodzieży powyżej 15 r.ż. również dobrowolną aktywność seksualną z rówieśnikiem.
- Ciąża u dziecka poniżej 15 r.ż. i 9 miesiącu lub ciąża u nastolatki powyżej 15 r.ż. będąca wynikiem niedobrowolnej aktywności seksualnej.
- Infekcja chorobami przenoszonymi drogą płciową u dziecka poniżej 15 r.ż. lub ciąża u nastolatki pow. 15 r.ż., w sytuacji, gdy widoczna jest wyraźna różnica w wieku, sile lub stopniu dojrzałości między młodą kobietą a jej partnerem/domniemanym ojcem. Szczególną uwagę należy zwrócić na przypadek związku kazirodzkiego lub z osobą cieszącą się zaufaniem (na przykład nauczycielem, trenerem sportowym, duchownym) lub jeśli może istnieć podejrzenie wyzyskiwania seksualnego.